

Сторінка молодого вченого

УДК 636.22/.28.082
© 2010

А.Є. Почукалін

*Інститут розведення
і генетики тварин УААН*

** Науковий керівник —
академік УААН
М.В. Зубець*

ПЛЕМІННА РОБОТА З КОРОВАМИ-РЕКОРДИСТКАМИ У М'ЯСНОМУ СКОТАРСТВІ*

*Наведено результати дослідження господарсько
корисних ознак корів-рекордисток волинської
м'ясної породи племінного заводу «Зоря»
Ковельського району Волинської області та їхню
приналежність до ліній та родин.*

Досвід вітчизняної та зарубіжної практики в створенні та удосконаленні нових порід тісно пов'язаний з відбором від основної частини породи групи тварин з рекордною продуктивністю, яка є еталоном найвищого прояву і реалізації генетичного потенціалу та має значний вплив на ефективність селекції [2].

Тварин саме з рекордним показником продуктивності широко використовують у селекційній роботі, а найцінніші стають родоначальниками заводських ліній та родин, яких у подальшому використовують на всій популяції породи. Прикладом використання корів з рекордною молочною продуктивністю може бути голштинська порода. На перших етапах створення в ній було сформовано видатні родини, які започаткували лінії зі стійкою препотентністю і надалі відіграли значну роль у становленні цієї породи в ранг найпродуктивніших порід світу [1, 3].

Мета роботи — вивчення господарсько корисних ознак: живої маси в статеві-віковій періоді, молочності у віці 210 днів, оцінки екстер'єру та розподілу тварин за лініями і родинами.

Матеріал досліджень. Відібрано 22 корови племінного заводу «Зоря» Ковельського району Волинської області з розведення волинської м'ясної породи, рекордна жива маса — вище 630 кг, молочність — понад 220 кг.

Результати досліджень. Аналіз інтенсивності росту корів-рекордисток у різні вікові періоди свідчить, що при народженні їхня жива маса становила $30,82 \pm 0,66$ кг, що відповідає цільовому стандарту породи. У віці 8, 12, 15, 18 міс. вона становила відповідно $209,45 \pm 1,73$; $306,36 \pm 13,2$; $352,32 \pm 0,9$ і $404,73 \pm 1,7$ кг. Маса повновікових рекордисток — $635,23 \pm 0,91$ з показниками лімітів 630—642 кг. Найбільші серед-

ньодобові прирости були у віці 8—12 міс. ($807,58 \pm 31,55$ г), найменші — у 12—15 міс. ($510,67 \pm 25,34$ г). За інтенсивністю росту від народження до одного року спостерігався найвищий показник — $765,39 \pm 0,85$ г.

За окомірною оцінкою встановлено, що дослідні тварини відповідають бажаному типу породи з міцним типом конституції. Масть рекордисток властива волинській м'ясній породі, де 68% тварин мають червону масть від світлого до темного забарвлення, інша частина — чорну масть. У тварин видовжений тулуб, пропорційна будова тіла та добре виражені м'ясні форми. Груди широкі, ребра круглі, спина і попереки прямі і рівні, стегна добре обмускулені, кінцівки здорові та правильно поставлені.

Проміри тіла корів також свідчать про добрий розвиток організму. Тварини високі, висота в холці становить $130,45 \pm 1,47$ см, крижах — $134,09 \pm 0,39$ см, тулуб добре розвинутий, глибина грудей — $73,32 \pm 0,07$; обхват грудей — $198,14 \pm 1,07$ см, кістяк міцний, обхват п'ястка — $20,59 \pm 0,28$ см. На основі промірів розраховано індекси будови тіла, деякі показники яких заслуговують на увагу: масивності — 135,61; грудний — 69,8; костистості — 15,78 і збитості — 112%.

Установлено взаємозв'язок між органами і тканинами під впливом двох чинників: спадковості та факторів довкілля. Між живою масою корів-рекордисток у різні періоди росту значення кореляційного зв'язку неоднакові. Найвищий зв'язок встановлено між 12 та 18 міс., що становить $0,810 \pm 0,007$, найменший — між 18 міс. і масою повновікових корів $+0,010$. Також встановлено високий коефіцієнт кореляції між окремими промірами тіла та живою масою повновікових корів. Найвищий зв'язок між масою та

шириною грудей за лопатками — $0,302 \pm 0,194$ і висотою в холці — $0,289 \pm 0,141$.

Рентабельність м'ясного скотарства тісно пов'язана з відтворною функцією, яка у дослідних корів-рекордисток висока і становить 0,903, про що свідчить показник господарського використання — 6,86 отелення. На особливу увагу заслуговує молочність м'ясних корів, від якої надалі залежить розвиток майбутнього приплоду. Молочність корів-рекордисток за I лактацію становить $190,73 \pm 2,43$, II — $197,55 \pm 2,47$, III — $202,91 \pm 2,73$, максимальний показник — $228 \pm 1,71$ кг. Усіх тварин зараховано до найвищого класу бонітування — еліта-рекорд, оцінка яких — 88 балів.

Також проведено аналіз племінної роботи залежно від типів підбору. Перевагу спостерігали при поєднанні ліній за живою масою +3,89 кг (поєднання — 635,56 кг проти 631,57 кг при внутрішньолінійному підборі), молочність, екстер'єрний бал і термін господарського використання мають незначні збільшення у бік міжлінійного підбору.

Дослідні рекордистки належать до 3-х ліній (внутрішньолінійний підбір) по одній корові: Цебрика 3888, Буйного 3042 та Мудрого 3426. Максимальна молочність корів становить 228,33 кг (lim = 240—220), екстер'єрний бал — 87,33 (lim = 88—87), термін господарського використання 6,33 отелення (lim = 7—6).

У середньому за молочністю найпродуктивніші корови при поєднанні ліній: Цебрика 3888

і Буйного 3042 — 216,9 кг, Цебрика 3888 і Ямба 3066 — 207,55 та Цебрика 3888 і Красавчика 3004 — 206,5 кг. За живою масою однаковий показник у тварин з поєднання ліній Цебрика 3888 і Ямба 3066, Цебрика 3888 і Красавчика 3004, що становить 640 кг. Найтриваліше використовують корів з поєднання ліній Цебрика 3888 і Буйного 3042 — 11 отелень, Ямба 3066 і Цебрика 3888, Мудрого 3426 і Буйного 3042 — 8 отелень.

Формування ліній тісно пов'язане з розведенням родин, останні зосереджують у собі цінні особливості ліній, і не дають розсіюватись спадковості під тиском уже старих генеалогічних ліній. Приналежність дослідних тварин до родин не виявлено, але цікавим є отримання рекордистки Соломени 953 UA 0700079455 ВЛВМ-967, яка походить від заводської родини Смородини 613 з 3-го покоління. Слід зазначити, що у родоводі Соломени 953 є спільні предки як з материнського, так із батьківського боку, тобто в селекційній роботі застосовано інбридинг на бугая Малого 1850 у ступені III—III. Запрограмований інбридинг виправдав себе і приніс очікувані результати, оскільки ця тварина добре розвинена, її маса у 10 років — 640 кг, термін господарського використання — 10 отелень, максимальний показник молочності у віці 210 днів — 226 кг. Спадковість Соломени 953 передається через бугая Цвіркуна 1669, якого широко використовують на маточному поголів'ї стада.

Висновки

Аналіз отримання та характеристика особливостей будови тіла й росту протягом усього періоду життя корів-рекордисток волинської м'ясної породи у м'ясному скотарстві

свідчать про те, що ефективність селекції можна підвищити завдяки кращому генетичному потенціалу тварин і перетворити його з індивідуальної у групову ознаку.

Бібліографія

1. Бащенко М.І., Дубін А.М. Роль корів-рекордисток та родин у селекції молочної худоби. — К.: Фотосоціоцентр, 2006. — 152 с.
2. Веселовский Л.В. Отбор и подбор при выведении и племенном использовании коров-рекорди-

сток (симментальской породы): Автореф. дис. ... канд. с.-х. наук. — Воронеж, 1971. — 22 с.

3. Freeman A.E. Development and potential of Holstein breeding around the world. — Holstein world, 1984. — 81, № 12. — P. 64, 66, 70.